

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av Ryds herrgård, Linköping

Hansson, Anton; Linderson, Hans

2019

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Hansson, A., & Linderson, H. (2019). *Dendrokronologisk analys av Ryds herrgård, Linköping*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2019:84). Lund University.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

20 September 2019

**Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2019:84
Anton Hansson & Hans Linderson****DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV RYDS HERRGÅRD, LINKÖPING****Uppdragsgivare:** Studentbostäder i Linköping AB. BOX 100 52, 580 10 Linköping
(fakturareferens: Anders Gredin, projekt 260021, renovering Ryds herrgård)**Område:** Linköping **Prov nr:** 17786-17796 **Antal Prov:** 11**Dendrokronologiskt objekt:** Vägg bottenvåning (V1-V7) Troliga bindbjälkar mellan bottenvåning och övre våning (B1-B2) Upphängning mellan bottenvåning och övre våning (G1-G2)**Resultat:**

Dendro nr:	Provnr;	Trädslag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv-året)	Kommentarer (mer vägd datering inom parantes)
17786	V1	Tall	192	Sp 87, W	1703	V 1703/04	
17787	V2	Tall	219	Sp 75, W	1703	V 1703/04	
17788	V3	Tall	190	Sp 76, W	1703	V 1703/04	
17789	V4	Tall	273	Sp 84, W	1703	V 1703/04	
17790	V5	Tall	291	Sp 94, W	1703	V 1703/04	
17791	V6	Tall	220	Sp 94, W	1702	V 1702/03	
17792	V7	Tall	131	Sp 70, Nära W	1698	1698-1703	(V 1698/99)
17793	B1	Tall	70	Sp 40, ej W	Ej datering		
17794	B2	Gran	40	Ej W	Ej datering		
17795	G1	Tall	73	Sp 43, W	1702	V 1702/03	
17796	G3	Tall	135; 3	Sp 63, ej W	1645	1646-1682	Troligen självdöd

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Dateringsresultaten visar att det provtagna virket är avverkat **vinterhalvåret 1702/03 och 1703/04**, vilket tyder på att byggnaden eller byggnadsdelen är uppförd 1704 eller möjligen något enstaka år senare.

Prov 17792 har tätvuxna och otydliga yttersta årsringar vilket gör att ett exakt fällningsår inte går att fastställa. Trädet kan dock vara fällt så tidigt som vinterhalvåret 1698/99 vilket i så fall innebär att virket har legat några år innan det har använts i byggnaden.

Prov 17796 uppvisar ett årsringsmönster som tyder på att trädet kan ha självdött någon gång mellan åren 1646 och 1682. Trädet kan sedan ha fällts som en torrfura i samband med att det övriga virket till byggnaden avverkades.

Virket är hämtat från Östergötland (södra halvan) eller möjligen norra Småland. Äldsta årsringen i samlingen dateras till 1412. Groddåret kring 13/1400-tals skiftet. Ett sällsynt vackert virke.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891